

József élete

Lekció: Jn. 12.12-25

Textus: Gen.41.

2003. ápr. 13. (Virágvasárnap)

Gazdagrét

Az isteni kormányzás

I. A birodalom kudarca

A birodalom uralkodója bajban van. A dolgok nem úgy alakulnak, ahogyan megszokta. Homokszem csúszott a gépezetbe, és ezen túl nem ő kezdeményez és nem ő irányít. A vezetés, amit eddig magabiztosan tartott uralma alatt, kicsúszni látszik a kezéből. Nem belső lázadás, esetleges véres rabszolgafelkelés okozza ezt. Azt kegyetlenül leverné. Nem arról van, hogy ellenséges csapatok jelentek meg a nagyhatalom féltve őrzött határainál. Mozgósítaná katonáit és megkérdőjelezhetetlen technikai fölényével legyűrné a támadókat. A fenyegetettség nem földrengés, árvíz vagy vészesen kiterjedő járvány képében jelentkezett. Valahogy elhordozná az érzékeny csapást. Más történt. Egy álom szólt közbe. A fáraó álmot látott az éjjel, és rosszul aludt. Nyugtalanság vett rajta erőt. Lehet, hogy csak túl sokat evett az előző nap? Vagy más jelentősége is van az álomnak? Mit számít egy rossz álom egy tökéletesen kiépített, hatalmas birodalom életében? Nappal csak jó híreket kap, engedelmes és hűséges alattvalók veszik körül, megszünnék minden információt. Ez az éjjel azonban félelmetes volt; valami kontrollálhatatlan tört be a fáraó életébe.

Az adminisztráció közben nem működik. Mert hiába hívja össze az első ember legjobb tanácsadóit, országa minden bölcsét, jósát és tudósát, hiába vonultatnak fel minden technikát, hiába reménykedik. Senki nem tudja eloszlatni a borzalmas képek keltette szorongást. A megfoghatatlan, mindent körülengő halálszagot. Jó lenne elfelejteni. Jó lenne egy nehéz ételnek betudni. De nem megy. Senki nem tudja mi következik, mit jelenthet az álom. Amit nem ismerünk azt nem is uraljuk. A birodalom vezetése már nem az uralkodó kezében van, és ezt ő is érzi.

A Nílus képe különösen érzékenyen érinti. A birodalom életének ütőeréről van szó. A termékenység, az élet, a hatékonyság, a növekedés szimbóluma. A birodalom életének forrása most halált hoz. Az elborzasztó, semmihez sem hasonlítható tehének a saját fajtájukat falják fel. És ugyanolyanok maradnak. A kalászok, amelyek a Nílus által táplált termőföldön nőnek, szintén elemésződnek. A birodalom már nem tud életet adni. Éhező és pusztuló gyerekek, anyák és menekültek képe kísért. Hiába a keménykezű vezető, a tanácsadók serege, az óramű pontossággal működő adminisztrációs rendszer, a modern harci technika, a mindenhova eljutó propaganda, homokszem csúszott a gépezetbe. Két egymást követő álom, két éjszakai felébredés, és a vele járó szorongás. Isten üzent, és ebbe belerendült a hatalom. A világ már nem olyan, mint korábban volt...

...sem globálisan, sem egyéni tapasztalatban. Minden birodalom kísértése, hogy magabiztos és megkérdőjelezhetetlen módon cselekedjen; és közben ne vegye észre saját gyengeségét. Minél elvakultabb a hatalom gyakorlásában, annál közelebb áll a bukáshoz. Ugyanez igaz a mi "birodalmi" életvezetésünkre is. Istennek elég egy álom ahhoz, hogy megmutassa, az eseményeknek nem vagyunk korlátlan urai, még akkor sem, ha életünkben mindig arra törekszünk, hogy mindent kontrolláljunk. De ott, ahol Isten megrendíti a bejáratott, megszokott módszerek és utak korábban rendíthetetlennek hitt rendszerét, ő valami újat készít.

II. Isten emberének áldása

Miközben a fáraó uralma alatt az életet a halál készíti felváltani, az álomról mit sem tudó József tizenhárom éve van élve eltemetve a börtönben. Várja a hajnalt, a fényt, a szabadulást. Fiatal korában nagy dolgokról álmodott, de most úgy tűnik, mindenki elfelejtette. Egyik nap olyan, mint a

másik. Nem tudja, kikerül-e még innen, nem tudja, látja-e még távolban élő családját. A birodalom névtelen rabszolgája egy börtönben, és bár két évvel korábban közel került a szabaduláshoz, a fősütőmester elfelejtett említést tenni róla a fáraónak. És mintha Isten sem emlékezne meg róla... már tizenhárom éve.

Egyszer csak nagy dobogásra és kiáltozásra lesz figyelmes, közben a nevét hallja. Még fel sem eszmél, már viszik is, minden magyarázat nélkül. Látja, hogy mindenki siet, feszült és izgatott. Hamar kiderül, hogy a fáraó elé mennek. Éppen csak hogy megborotválkozik és más ruhát kap, már ott is találja magát a fáraó előtt. A régen látott főpohárnok - szinte semmit sem változott! - jelentőségteljes bólogatása közben hallgatja: *"Álmodtam, de senki sem tudja megfejtani. Rólad azt hallottam, hogy ha meghallod az álmot, meg tudod fejtani."*

Úgy, a főpohárnok emlékezett - villant át az agyán keserőséggel vegyes kárörömmel, látva a fáraó tanácsalanságát és reménykedését. De azonnal tudta, hogy nem a főpohárnok, hanem Isten, aki mindvégig vele volt, ő az, aki mindennek a háttérében áll: *"Nem én, hanem Isten ad választ a fáraó javára."* Mert birodalmi politika minden meggyőződése ellenére van valaki, aki a fáraó felett áll. A mindeddig működő adminisztrációját Isten akasztotta meg. A fáraó magabiztos önelégültségét Isten zúzta szét. Józsefet a börtönből az Úr hozta ki. A titkokat megfejtani, a jövőt kijelenteni egyedül az ő hatalmában áll: *"Azt jelentette ki Isten a fáraónak, hogy mit fog cselekedni."* - mondja bátran a névtelen rabszolga. A birodalom uralkodója pedig semmit sem tehet Isten döntése ellen, ami már úton van: *"Azért ismétlődött meg kétszer is a fáraó álma, - mondja József magabiztosan - mert Isten elhatározta ezt, és hamarosan véghez is viszi Isten."* Isten, Isten, Isten és Isten. A hatalom nem a fáraó kezében van, de nem is Józsefében, akit a fáraó beépíthetne a birodalmi adminisztrációba. Isten cselekszik. A hét bő esztendő hét ínséges év, súlyos éhezés követi. Az Isten által eltervezett jövő ellen semmit sem lehet tenni birodalmi eszközökkel. Isten ezt a jövőt választotta által hozza el és tartja kézben.

Még mielőtt akár csak egy szót is szólhatna az, aki mindig mindent irányított, aki terveket és stratégiákat készített, József előállt a cselekvési programmal is. Válasszon ki a fáraó egy értelmes és bölcs embert, aki az ország élére állva begyűjti az élelmet az elkövetkező években, ami majd tartalékkal szolgál az éhínség idején.

Sem József, sem a fáraó nem tudta, hogy Isten mit cselekszik. A fáraó Józsefet választja. Nemcsak a fáraó álma teljesedik be, hanem közben Józsefé is. A mindenki által elfelejtett börtönlakóból egy nap alatt Egyiptom második embere lett. A fáraó mondja ki, hogy Józsefben isteni lélek lakik. Majd kihirdeti, hogy az egész nép felügyelőjévé teszi. A rá bízott hivatalt jelzi a pecsétgyűrű. A királyi méltóságot a gyolcsruha és az aranylánc. A birodalom nyilvánossága előtt körbehordozzák, hogy mindenki elismerje hatalmát. Végül királyi nevet és magas rangú családból való feleséget kap. József előtt meghajlik az egész ország. A fáraó teszi mindezt, de közben nem tudja, mit tesz. Nem tudja, hogy József Ábrahám ígéretének örököse, amely ígéret minden népek áldását hordozza. Nem tudja, hogy Isten a választott családban végzendő munkájának a részese. Nem tudja, hogy mindezen események által Jákób leszármazottai Egyiptomban fognak letelepedni. Nem tudja, hogy amikor eljön az idő, hogy Isten megszabadítsa népét és szövetséget kössön vele, Egyiptomot tíz súlyos csapás fogja érni. Milyen uralkodó az, aki nem tudja, mit cselekszik? A fáraó és birodalmi módszerei kimerültek, nem képesek életet adni többet.

Isten közben gyermekeket ad Józsefnek. A hosszan tartó, fájdalmas évek véget érnek. *"Elszülöttét Manassénak nevezte el József, mert ezt mondta: Elfelejtette velem Isten minden gyötrelmemet és atyámnak egész házáat."* József élete gyötrellemmel és fájdalommal volt tele. Gyermekekorában elvesztette édesanyját. Apja rosszul szerette, konfliktusba került a testvéreivel, akik úgy meggyűlöltek álmai miatt, hogy meg akarták ölni. Idegen országba került rabszolgának. Isten vele volt, megáldotta, de a békességet nem élvezhette sokáig; Potifárné hazugsága a börtönbe juttatta a hűséges és igaz embert. Tiznegy év börtön után megkéri a fáraó egyik főemberét, akinek ő jelentette ki jövőjét, hogy szóljon érdekében a fáraónak. Az illető elfelejti. Temérdek szenvedés. És mindezek után József az Isten iránti hála hangján tud szólni, és kész megvallani, hogy Isten

meggyógyítja. Nem keserű, nem roppant össze, nem tagadta meg Istenét. Manassé születése a gyötrelem időszakának a végét jelenti. Az Úr elhozta a felüdülés éveit. És József nem feledkezik meg Istenről, ahogy a nyomorúságban is mindvégig vele volt.

Majd egy második fia születik, akit Efraimnak nevez el, mondván: *"Megszaporított engem Isten nyomorúságom földjén.* Nem csak megmentette Isten az idegen földön, hanem meg is gazdagította, kiárasztotta rá áldását. József újra Istenét magasztalja. Mindeközben Isten útmutatása szerint szervezi, hogy minden városban magtárak épüljenek és élelmet halmozzanak fel.

"Amikor az éhínség kiterjedt az egész országra, József megnyitotta az összes magtárakat, és árulta a gabonát az egyiptomiaknak, mert súlyos volt az éhínség Egyiptomban. És az egész földről Egyiptomba mentek Józsefhez gabonát vásárolni, mert súlyos volt az éhínség az egész földön."

Éles ellentétben áll egymással szemben a fáraó és József. A legfelül álló uralkodó elvesztette magabiztos irányító szerepét, nem tudja fenntartani az életet Egyiptomban, hiába az udvar minden bölcsessége és technikája. A hét rút és csontváz soványságú tehén, a hét száraz kalász rémképét nem tudja eltörölni. A legalulról, a börtönből jött rabszolga Istennek tulajdonítja a jövőt, Istentől kapott bölcsességgel mutatja az élet útját a birodalom részére, és maga is Isten áldása közepette él. Isten Lelke által felkenve uralkodik, és ez az uralom életet hoz.

A hatalmi viszonyok átrendeződtek. Az erős gyengévé, tehetetlenné, szájalomra méltóvá lett. A birodalom hatalmi módszerei nem hoznak életet. Az Úrban bízó gyenge magasra emelkedett. Az isteni kormányzás életet hoz nemcsak Egyiptom lakóinak, hanem globálisan is. A föld minden népe áldást nyer az áldott József által. Éhező gyermekek, megtört anyák, gazdasági menekültek életet találnak.

Jeruzsálemben egy uralkodó vonult be - számárháton, olvastuk. *"Hozsánna! Áldott aki az Úr nevébe jön, az Izrael királya"* - zúgja a tömeg. Lelkesen várják a birodalmi politika kibontakozását, a felszabadító seregek megszervezését, a szabadságharc vérfürdőjét. Csak az a számár ne lenne! Nem illik a képbe. Az uralkodók, a fáraók soha sem ülnek számárra.

Azután elmarad a szabadságharc. Ez az uralkodó nem a birodalom eszközeihez folyamodik. Ő csak az Atya akaratát keresi. Isten Lelke által felkent, szelíd és alázatos. Hamarosan csalódnak benne és elfordulnak tőle. Eljön a gyötrelem, a megaláztatás, a kínlódás ideje. Heródes hazudik. Pilátus korrupt. A propaganda működik. Mintha mindenki elfelejtené, elfordulna tőle. Az uralkodó kileheli a lelkét.

Azt mondta korábban: *"ha a búzaszem nem esik a földbe, és nem hal meg, egymaga marad; de ha meghal, sokszoros termést hoz."*

És az isteni kormányzás elérte a célját. Aki szenvedett, akit megfeszítettek, a harmadik napon feltámadt. Megnyitotta az élet magtárait, és a mai napig az egész földről hozzá mennek, mert súlyos az éhínség az egész földön.